

CATALANA

REVISTA

▲
**Aquest full
y tots los números
d'aquest any han passat
per la censura
militar**
▼

VOLUM VIII

BARCELONA

IL·L·U·S·T·R·A·C·I·Ó CATALANA

1924

R. 399, 163

TAULA

	PÀGS.
ACADEMIA DE BONES LLETRES	Als escriptors castellans firmants del Manifest al Directori en defensa de la llengua catalana. 100
AGULLÓ Y VIDAL, F.	La font 8
» »	Corrandes 283
ALEMANY, JOSEPH	La cruesa del dubte 119
» »	Una novel·la andorrana 180
» »	Els funerals d'En Guimerà 223
» »	Serenitat tardoral 251
ANÒNIM	Parodia d'oracions 15
BALAGUER, VÍCTOR	A la Verge de Montserrat 374
» »	Discurs de Gràcies (1859) 379
» »	Endreça als Jochs Florals de València 381
» »	La dama del Rat-Penat 382
» »	Discurs de Gràcies (1883) 382
» »	* * 383
» »	La cançó de les terres llemosines 384
BARRERA, JAUME	N'Antoni Careta y Vidal 49
BASSA DE LLORENS, GRACIA	Corrandes de Llofriu 253, 300, 350
BASSEGODA, B.	Mestre Lluís Domènech y Montaner 10
»	Venda d'una barraca de fusta 319
BERTRANA, P.	Fragment d'una novel·la 27
BORRUT, SALVADOR	Març 317
BOSCH, XAVIER	Decret de visita 16
» »	Extracció de tersalloners 64
» »	La baronía de Torà 79
» »	El senyor de Torà 79
» »	Concessió de l'aygua del torrent de Figuerola a la vila de Torà 189
» »	Representacions nadalenques 366
BOSCH Y BARRERA, J.	Endevinalles 172
BOSCH Y PUJOL, MARIA	Lo jòch de «pidralta» 261
BULART RIALP, ALEXANDRE	Una missa al cementiri 343
BUSQUETS Y PUNSET, ANTON	Tragedia rural 297
» » »	Corranda de caramelles 323
» » »	Balada 346
CABOT, JOAQUIM	Una nit al desert 138
CAIMARI, ANDREU	A St. Tomàs d'Aquino 70
» »	El càntich de la nostra fè 120
» »	De la festa del beat Ramon Lull a Mallorca 257

	PÀGS.
CALZADA Y CARBÓ, J.	El trabucayre 21, 38
» »	Bescambi d'ànimes 242
» »	El mariner del mocador vermell 273, 291
» »	El jueu Levi Carrasco 338
CARETA Y VIDAL, ANTONI	Amor meva 51
» » »	Lo noy gran 52
CARRERAS Y CANDI, FRANCESCH	La reyna Maria notifica la mort d'Elionor d'Aragó 95
» » »	La reyna Maria dubta de les visions sobrenaturals 95
» » »	Sobre la la despoblació de Catalunya al segle XIV 174
CASTELLÀ, GABRIEL	Persecució de bandolers en el segle XVII 29
» »	El Provincial dels caputxins ofereix predicador a Igualada 47
» »	Igualada y'l senyor de Jorba 64
» »	Contracte per tocar les campanes 158
» »	Dues lletres de creença 271
» »	Igualada en el segle XIV contribueix a l'armada del Principat 335
CATALÀ, JORDI	Nit d'amor 152
CATALÀ, VÍCTOR	Puerilitats - Reflexió 9
» »	Escepticisme 43
» »	Dimecres de cendra 70
» »	L'estàtua viva 215
CEPS, JAUME	Capvespral 62
CLARÓS, JUST	Llibres 31, 48, 96, 192, 208, 256, 272, 288, 320, 336, 352, 367
CLUA, FRANCESCH	Recorts del meu poble y una excursió geològica 263, 277
COLLELL, JAUME	Consells de mestre 289
CUBAS, ENRICH	L'aygua 314
DALMASES, FAUST DE	Una nota del Corpus gironí 173
» »	Axut 207
DIRECCIÓ, LA	Any nou 1
»	Entrebanchs 33
»	Confraternitat? 97
»	Les festes de Tolosa 113
»	Jochs Florals de Barcelona 129
»	«Cireres» 193
»	De la mort d'En Guimerà 241
»	Bartomeu Ferrà 305
»	Dos centenaris 337
DOLTRA, ANTONI	Ha florit la muntanya 188
DOMÈNECH, LLUÍS	Los Jochs Florals 13

	PÀGS.
DRAPER, JOAN	La millor sepultura 332
ESTADELLA ARNÓ, J.	La cançó del avi Formiga 37
» »	Camperola 248
» »	Espurnes 363
ESTEVE, FERRAN	La crida 254
FAGES DE CLIMENT, CARLES	El banch de «si no fos» 141
FERRÀ, BARTOMEU	La rondalla dels tres hostes 306
» »	Plaers d'amor 308
FERRÉ, ADELAIDA	Pràctiques supersticioses 94, 111
» »	Supersticions anotades a Barce-
» »	lona 111
» »	La santa 333
FLORÍ, EUGENI	Cançó popular infantil 172
» »	Oracions 399
FONT, ALEXANDRE	La cayguda del cavall 34
FORTEZA, LLUÍS	Petita festa 163
FOSSAS, XAVIER	Pràctica supersticiosa 15
FRANQUESA Y GOMIS, JOSEPH	Tres nous llibres de Mn. Jacinto
» » »	Verdaguer 2
» » »	L'Angel Guimerà 210
GARCÍA, JAUME	Joseph Oriol 25
» »	Díptich familiar 361
GARGANTA, JOSEPH M.	El xay negre 330
GASCON, JAUME	Hivernal 290
GAYCERÈM, ARNALT DE	La font del vern 397
GENÍS Y AGUILAR, MARTÍ	El mercat del ram 149
GRANGÉS Y CAMPRODON, FELIP	Cap-tart a pagès 269
GUAL, ADRIÀ	Estampes d'una vida de pastor 140
GUASCH, JOAN M.	Flor de vano 12
» »	La flor vermella 134
» »	Sonet de la gitana 294
GUIMERÀ, ANGEL; y altres	Als castellans que firmaren el
» »	Manifest al Directori 101
» »	L'any mil 224
» »	Poblet 227
» »	Recorts 229
» »	Del meu àlbum 231
» »	A una morta 231
» »	El nen juhéu 232
GUDIOL, J.	El sepulcre de Sant Bernat Cal-
»	vó del segle XIV 301
»	L'àguila 325
JOCHS FLORALS DE BARCELONA	Als escriptors castellans qu'han
»	defensat la nostra llengua 105
LAPORTA, JACINTO	Parlant de l'Oda a Barcelona de
» »	Mossèn Jacinto Verdaguer 145
» »	La goça roja 249

	PÀGS.
» »	Al encant. 321
» »	La Diada dels Innocents . . . 385
LLADÓ, JOSEPH	Una violeta 315
LLEAL	Teatres 32, 80, 96, 112, 336, 352, 367
LLORENS DE SERRA, SARA	Lo jòch de «pidralta» . . . 72
MARCET, ANTONI M.	Discurs Presidencial . . . 130
MARTELL, ELISA	La montaya del moro a Vallirana 253
MAS ABRIL, FRANCESCH	Lo que conta'l poble . . . 350
MASFERRER, FRANCESCH M.	Maig 268
MASRIERA, ARTUR	Per l'àlbum de la Srta. J. Ll. . 107
MATHEU, FRANCESCH	Joseph Saderra 54
» »	En la mort d'un amich. . . 77
» »	En Joaquim Riera y Bertran . 81
» »	En Guimerà 209
» »	Victor Balaguer 369
MELÉ, I.	Benedicció d'una campana a Sant Feliu de Guíxols 47
»	Animes ò bruxes 63
»	Oracions 111
»	Carta curiosa 127
»	Dels llibres de l'Església de Tossa 287
MESTRES, APELES	Divagacions 218
» »	Joseph Roca y Roca 390
MIALET, P.	Del cor 123
»	Fulleta esparsa 347
MIQUEL Y PLANAS, RAMON	Aforismes del bibliòfil . . . 364
MIRAPEIX, RAMIR	Diagnòsis supersticiosa de les entranyes 300
MOLINÉ Y BRASÉS, ERNEST	Los goigs a Catalunya . . . 164
» » »	Quan danyosos eren los vaga- mundos a la ciutat de Barce- lona 284
» » »	Epigrama 324
MUNTADAS, MANUEL	Clar de lluna 197
NAVARRO, ANTONI	Oració al Maig 37
» »	Englantina de set fulles . . 136
» »	Oracions 136
» »	La font encantada 282
» »	Balada dels pins 329
» »	Nadales 396
NOVELLAS DE MOLINS, JAUME	Entre vida y mort 77
» » »	Triptich 296
OLLER, NARCÍS	El bateig 115
» »	*** 217
» »	Al tren 309
» »	A propòsit del Centenari d'En Victor Balaguer 371

21	OMAR Y BARRERA, CLAUDI . . .	Natalici	201
85	PAGÈS DE SAGÚ, ROSA . . .	El rey mort	46
15	PLA, LLUÍS G.	Pa de bon llibre que Deu ens dó	362
67	PUIG PUJADAS, J.	Maternitat	205
72	RAHOLA, PERE; y altres . . .	Als castellans que firmaren el	
30		Manifest al Directori . . .	103
53	RIERA Y BERTRAN, JOAQUIM . .	Nostre temps	83
50	» » »	L'advocat de peu de marge . .	87
68	ROCA, JOSEPH M.	«Oració de mal de caxals» . .	15
07	» »	Corona comtal y altres joyes pe-	
54		nyorades	30
77	» »	Del ou al sòu...	78
81	» »	Bibliofilia	95
09	» »	Martha d'Armagnach a Constan-	
69		ça d'Aragó	128
	» »	Esperant al nét llegendim . . .	175
47	» »	Manera original d'estimular un	
63		missatger	191
111	» »	Guiatge	255
27	» »	Procediment d'estimul	304
87	» »	Sacrilegi	319
218	» »	Greuges d'un titolat camarlench	
390		de Deu N. S.	531
123	ROCA Y Roca, J.	A la patria	392
347	» »	Sota l'ombreta	395
364	ROCAMORA, MANUEL	Contra'ls «mussols»	63
	RODRÍGUEZ GRAHIT, I. . . .	La promesa dels lilas	295
300	ROGER Y CROSA, MIQUEL . . .	Festa de cavalleria	65
164	» » »	Serenada	184
	ROIG Y LLOP, TOMÀS	En Jan Filferro	194
	» » »	El camàlich	398
284	ROIG Y RAVENTÓS	L'ermità Maurici	44
324	ROSQUELLAS, JAUME	Cançó del petó furtat	317
197	ROURE, ALFONS	El martiri de la solitut	348
37	ROURE, CONRAT	Don Víctor Balaguer	353
136	RUIZ Y PABLO, ÀNGEL	Remeys indirectes	177
136	RUIZ Y PORTA, JOAN	Discurs de gracies	142
282	SADERRA, JOSEPH	La yaya	55
329	» »	La fira del Mallol	57
396	SÁINZ, PEDRO; y altres	Manifest dels escriptors caste-	
77		llans al Directori en defensa	
296		de la llengua catalana	98
115	SALARICH, MIQUEL	Veniu... a l'hora del amor . .	250
217	» »	Recort de Llafranch	342
309	SALTOR, OCTAVI	Glosa	276
	SAPERAS, MIQUEL	Costa brava	179
371	» »	Mater dolorosa	331

	PÀGS.
SERRA Y PAGÈS, R.	El jòch de «pidraltès» ò de les «cinch pedres» 17
» »	Calellenca 91, 108, 124, 156, 169, 185, 202
SOLÉ Y PLA, J.	*** 222
TORRAS, T., E. y N.	El jòch de «pidraltès» 182
TORRES Y REYETÓ, JACINTO	La festa d'or 166
VAYREDA Y OLIVES	Jonqueres. 161
» »	Els aucells refiats 355
VENTOSA DE MARCA, MERCÈ.	Supersticions 15
VENTURA, J.	Lo que conta'l poble 318
VERDAGUER, PERE	L'hereu menut del mas y l'oca blanca 200
VERGER, MARÍA.	La creu del terme 252
VIA, LLUÍS	Adeu. 220
VIDAL DE SOLER, JOANA.	La merla 270
VILÀ, SIXT.	Embarbossaments 172
» »	Pòrtich 188
» »	Comiat 188
» »	Les oquetes 365
» »	Les tenalletes 365
VIVES BORRELL, J.	La nit del prodigi 43

GRAVATS

Núm. 166 - 10 de Maig

Clemencia Isaura.	ANTON NAVARRO.
Palau d'Assezat, a Tolosa.	JOAQUIM CABOT Y ROVIRA.
ANTONI M. MARCET, abat de Montserrat.	JOAQUIM RIERA Y BERTRAN.
RAMON D. PERÉS.	ADRIÀ GUAL.
FRANCESCH PUIG Y ALFONSO.	CARLES FAGES DE CLIMENT.
JOSEPH RODRÍGUEZ.	JOSEPH ROIG Y RAVENTÓS.
JACINTO LAPORTA.	LLORENÇ RIBER.
XAVIER BONFILL.	JOAN RUIZ Y PORTA.
JOAN M. GUASCH.	Domicili de l'Academia dels Jochs Florals de Tolosa.
MARÍA ELVIRA GUASCH Y SAGRERA.	La sala dels il·lustres, a Tolosa.

Núm. 171 - 31 de Juliol

Els pares d'En Guimerà.	L'enterro d'En Guimerà:
ANGEL GUIMERÀ als 17 anys.	Al pla de la Boqueria.
» » als 27 anys.	A la Rambla de Santa Mònica.
» » (1847-1924).	—

Núm. 180 - 11 de Desembre

VÍCTOR BALAGUER	Lo bust d'En Balaguer al Parch de Barcelona.
1824-1924	

CATALANA

REVISTA

Any VII

Barcelona 15 de Janer de 1924

Núm. 158

ANY NOU

Comencem l'any setè d'aquesta Revista que, com tenim anunciat, consagrarè principalment a completar ab tres volums nous les OBRES de Mossèn Jacinto Verdager.

Mossèn Cinto duya de cap la publicació d'un gran volum titolat «Barcelona» ab totes les seves composicions, vers y prosa, publicades y inèdites, que's referissin a la historia, costums ò devocions de la nostra Ciutat. Aquest projecte no arribà a realitzar-se. Donchs, ab les poesies inèdites qu'havien de figurarhi hem compost un volum de BARCELONINES qu'es el primer en ordre dels que repartirè als nostres subscriptors.

Lo segon, que titolèm JOVENÍVOLES, conté'ls primers versos del gran poeta, copiats d'aquelles llibretes de sa primera joventut, que per mólt temps tots creyem destruhides; versos escrits de raig, sense posteriors correccions, d'una frescor pagesa, que ens fan conèxer en sos divuyt ò vint anys al *fadri de montanya*, com ell s'anomenava aleshores.

Lo títol de DISPERSES, que durà'l tercer y últim d'aquests volums, diu prou clar que contindrà tot allò que no s'havía coleccionat de Mossèn Cinto ò que, sense entrar en les «Barcelonines», s'ha trobat inèdit entre sos papers.

Però, abans de donar per complet l'últim volum, hem de fer una crida a tots els amichs y admiradors d'En Verdager.

Es possible que quedi alguna cosa seva inèdita ò desconeguda, sia en algun periòdich oblidat, sia en algun àlbum particular, sia en alguna estampa de primera comunió, sia en la dedicatoria d'algun llibre, ò en altra forma qualsevulla. Qui'n sàpiga alguna'ns farà gran servey d'antnosen noticia com més aviat millor, servey que li serà mólt agrahit per nosaltres y ab el qual contribuirà a la completa recullida que'ns proposèm fer en aquest últim volum de les seves OBRES.

Per l'amor al gran poeta, sollicitèm aquesta col·laboració.

LA DIRECCIÓ.

TRES NOUS LLIBRES DE MOSSÈN JACINTO VERDAGUER

La revista CATALANA emprèn la publicació de tres nous volums de composicions poètiques de Mossèn Jacinto Verdaguer que, per no haver pogut reunir fins ara, no s'inclogueren en los 27 que constituïen la col·lecció de ses *Obres Completes* y a les quals, gracies a minucioses recerques, podran des d'avuy afegirse.

Formaran aquests tres nous ramells verdaguerians un aplech de poesies. *Barcelonines*, inspirades totes elles en recorts, tradicions ò llegendes referents a la nostra ciutat, tan estimada pel gran poeta y en la que volgué viure y morir; un recull d'impressions *Jovenivoles*, primers assaigs literaris de quan no era encara més qu'un senzill pagès vigatà ò un humil estudiant seminarista, generalment imprecisos, sense pretensió y de pur entreteniment, però reveladors d'una facilitat extraordinaria y d'una imaginació fresca y abundant en la que ja algunes vegades hi llampeguen flameigs de foc diví y de tota manera indispensables pel conexement complet de sa personalitat; y finalment una variada col·lecció de composicions de tota mena que sota'l títol de *Disperses* reunirà les obres inèdites ò publicades en fulles volanderes, opúscols petits ò periòdichs de vida efimera, qu'una constancia incessant y pacient ha conseguit al fi descobrir y rescabalar.

Creyèm qu'aquesta publicació despertarà l'interès de tots los catalans qu'estimin la seva literatura, perque no pot serlos indiferent tot quant contribuexi a completar la excelsa figura del més gloriós de sos poetes.

En Verdaguer es lo poeta per excelencia del renaxement literari de Catalunya. Dormia en la ensopida monotonia de sos anys d'estudi després dels quals s'haurien segurament anat esllanguint y aniquilantse ses poètiques facultats natives, com s'havien anat extingint feya ja sigles les de tants ingenis catalans que, mancats d'ambient propici, de públich encoratjador y fins de llengua apropiada, optaren per emmudir, per arreconar la lira inservible, quan vingué sobtadament a despertar-lo la màgica veu dels Jochs Florals de Barcelona que cridava a tots los escriptors a contribuir a la magna empresa de la reconstrucció y ressorgiment de sa llengua y a la restauració de les antigues glories de la poesia catalana. Lo ressò d'aquella veu arribà fins a les aules del seminari vigatà y s'extengué commovent lo cor d'una entusiasta jovenalla de la vella Auso-

na que no trigà a juntarse en un fraternal esbart del que havien d'exirne ab lo temps grans mestres en la poesia, en la novel·la, en l'arqueologia y en la erudició històrica.

Un d'aquests joves era En Verdaguer. Los primers volums dels Jochs Florals, àvidament llegits per ell, transportaven son esperit a regions lluminoses plenes de misteris encis y maravelles, y les suaus volades dels primers autors llorejats li mostraren que sa llengua estimada, la llengua de son poble, podia servir per alguna cosa més que per arrocegar-se en gloses y vulgaritats valfogonesques y feren que s'adonés de qu'ell també'n tenia d'ales, unes ales plenes de neguit y de desig que bategaven frissoses d'axecar lo vol y de llençar-se a nous espays.

Y'l miracle fou fet. Quan En Verdaguer, calada encara al front la barretina musca de pagès, anà a recullir sos primers premis davant del Consistori dels Jochs Florals (1865-66) tots sos nous companys presentiren qu'aquell jovenet de vint anys que s'incorporava a son estol no trigaria gayre a sortir-se dels rengles, y al cap de pocs anys lo gran Mistral senyava son front evocantli profèticament les paraules de Virgili «Tu Marcellus eris!»

En Verdaguer no desmentí la profecia. Tenia ja aleshores en escalaborn aquell formidable poema èpich descriptiu que, ab lo titol d'*Espanya naxent* devia reunir antigues llegendes clàssiques ja mig perdudes sobre l'enfonsament de la terra dels Atlants a la pintura de la catàstrofe geològica que promogué la ira divina y que, al sepultar en el mar lo continent malehit, determinà la configuració de la primitiva Iberia, terminant lo poema, com un episodi final y per compensació de la gran pèrdua, lo descobriment d'un món nou per les carabeles de Colon qui l'arrencà dels misteris del mar per obrir-lo a la vida de la civilització. La colossal idea era d'empresa arriscada y casi temeraria y sobrehumana al ser concebuda per l'autor quan era un estudiantet qu'encara no havia may vist el mar. Però En Verdaguer ab una prodigiosa força de voluntat seguí arrodonint l'obra y madurant sa concepció, poguentla enriquir ab noves invencions al ferse capellà de vapors trasatlàntichs y l'esforç gegantí trobà sa merescuda recompensa en l'èxit esclatant y sorollós ab que fou saludat son poema ja anomenat *L'Atlàntida* al veure la llum pública. Es cert que l'esforç s'hi veu: la execució es deficient, les proporcions irregulars y l'acció poch atractiva; però la incomparable potencia descriptiva

del autor, la troballa de digresions felicíssimes y'l devassall d'imatges noves y enlluernadores ab que vesteix ses estrofes plenes y robustes, salven al poema de tots sos entrebanchs fins a portarlo a una senyalada y definitiva victòria. *L'Atlàntida* fou la consagració del nom d'En Verdaguer, y al traduhir-se a totes les llengües d'Europa'ls literats de per tot arrèu reconegueren l'alta significació del poema; ell tindrà sos defectes, però sa concepció general es digna d'un geni y moltes de ses descripcions també.

Ja en plè domini de ses facultats poètiques, ab les mides més ben preses y tramant una acció ben ideada, ben conduïda y més humana, En Verdaguer axís com havia basat son poema anterior en les tradicions de la naxent Iberia, volgué bastirne un altre sobre les derivades del naxement de la Catalunya històrica. Y aquí'l triomf fou complet y indiscutible.

Les pàgines immortals del *Canigó* donen, més que cap altra obra, una idea perfecta de totes les qualitats del poeta. La energia de les escenes, plenes de color d'època, que reproduïxen les gestes de ferrenys guerrers s'enllacen artísticament ab bellíssims passatges idíllics de suavitat serena. Tot el Verdaguer somniador de la lira dolça, melíflua y harmoniosa's troba ja en los cants de les goges dels estanys ressonant en un món d'encís y de misteri, axís com també's reconeix tot el Verdaguer de les grans odes, de les estrofes vigoroses, opulentes y triomfals en les esplèndides descripcions pirinenques y en màxim grau, en la visió imponent y sublim de la Maladetta.

Una de les coses més sorprenents en aquests poemes, com en general en totes ses composicions, es la marcada individualitat y independència literaria del autor. En Verdaguer, qu'era home de lectura constant, era també de natural una mica esquerp y refractari a seguir les petjades de cap altre autor. Poden trobarse algunes imitacions en la seva primera època, però ja des de sa plena formació camina ò vola sempre sol sense afiliar-se a cap escola ni propiament formantne cap perquè sos imitadors han restat tan allunyats del model qu'aquest no'ls pot reconèixer com a dexebls. Y també aquesta emancipació de la fèrula clàssica ò dels desvaris romàntichs fou en son temps una de les novetats que més feren admirar sos poemes.

L'èxit immens d'aquests poemes no fou per axò molt superior al qu'obtingué'l riquíssim enfilall de sos llibres de versos lírichs, publicats ab notable freqüència. Ja sense la tortura de

haverles de subjectar episòdicament y devegades d'una manera intrusa a narracions determinades, les poesies d'En Verdaguer anaven brollant soles y espontànies al raig directe de l'inspiració y al esclat natural de sa copa lluminosa y perfumada.

Potser la gloria suprema d'En Verdaguer està en algunes d'aquestes poesies. ¿Quí no les recorda? *Lo plor de la tórtora*, *Jesús als pecadors*, *Per què canten les mares*, *La cançó de les ermites*, *La puntayre*, *La mort del escolà*, *Lo Sol de Pezillà*, la complanta elegíaca de *Lo barretinayre*, *La oració de la bona mort*, entre moltes més encara, són obres destinades a viure tant com nostra llengua. Si de les mellors composicions de nostra copiosíssima y envejable poesia lírica se'n pogués fer una diadema de joyells y oferirla a la Musa catalana per completar son vestit de festes, ni una sola d'aquexes d'En Verdaguer podria mancarhi si havia de ressaltar ab tota sa brillantor.

Però la nota més personal del Mossèn Cinto, qu'arribà a alcançar una popularitat sense precedents a Catalunya casi inconcebible en un poeta estrictament líric, la dóna sa abundant producció de caràcter místich y devot qu'absorví la major part de sa vida. En ella la font es inestroncable; més qu'una font es una deü d'aygua puríssima que raja y sobrix per cent canalons sense axugarse may. Ses colleccions omplen llibres y llibres, carfits d'invocacions y d'himnes, de pregaries y oracions, d'esperces y de cobles qu'en sa major part s'han anat perpetuant en fulles piadoses, estampes y recordatoris.

Les obres místiques de Mossèn Verdaguer, d'un misticisme també ben propi y ben català, més pràctich que metafísich, vessen de fervor eclesiàstich y d'unció religiosa. Lo poeta sacerdot expansiona la seva ànima ardenta en les seràfiques posades dels *Idilis y cants místichs*, evoca'ls èxtasis del dexeble predilecte de Jesús en *Lo somni de Sant Joan* ò'ls deliris d'amor a la humanitat y al univers del pobrissó d'Assise en son *Sant Francesch*, guia y porta la veu de son poble en les *Veus del bon Pastor*, encatifa l'altar del Santíssim ab la pluja d'or de la ginesta en les *Eucarístiques*, s'encomana, ja des de son llit de mort, a la Verge María y li resa rosaris que devegades són de flors, devegades de perles, y en la ubriaguesa divina de sos dolços transports, ofega ses penes y sospira per les delícies d'una ventura eterna, excitant als homes a estimarse y a trobar la pau sobre la terra a l'ombra redemptora de la Creu.

Es admirable la fecunditat d'En Verdaguer en sos llibres de

inspiració religiosa. Un tema, previament escullit, li sugereix mil idees apropiades y va axamplantse y extenentse sense cansament ni monotonia; es un brillant que fracciona la llum reflectintla per tots sos cayres irisada de coloracions enlluernadores. Allí hont un altre hi trobaria un ram de flors ò lligaria una toya per oferir al objecte destinat ell, n'hi cull a cistellades y li sembla que'n dexe encara moltes més per un'altra aplega. Les *Flors del Calvari*, per exemple, volen revelar solament un estat d'afflicció de l'ànima, però sos sospirs se li convertexen en un variadíssim roserar y'l dolor s'exhala en harmòniques canturies que prenen tots los tons des de l'oda més enlayrada a la senzilla corrandà.

Y axis, la contemplació de la nit estelada li inspira tot aquell llibre endreçat *Al cel*, qu'es altra de ses mellors col·leccions, lo recort de *Jesús Infant* s'engrandeix fins a tornar-se un deliciós poemeta en tres posades, y en altre poemeta les llahors a *Santa Eulària* ò la llegenda de Fra Garí, a qui fan bona companyia les incomparables *Cançons de Montserrat* y sa facilitat versificadora arriba a ferli sortir bé en *Roser de tot l'any* la penosa tasca de passar tota una anyada fent una poesia diària.

S'ha de dir també que no menys que sa poesia es estimable sa prosa, pura, claríssima, sense artificis, que rodola suaument y diu les grans coses sense afectació però corrent per son curs variat sempre animada y bellugadissa. Sense cabories filològiques ni falsos empelts arcaychs, son llenguatge es natural y vivent, sa construcció ben nostra y sa frasse sobria y justa. Los articles qu'escrigué en defensa propia en dies per ell calamitosos, les notes de sos viatges y excursions, sobre tot la de sa pelegrinació a la Terra Santa y'ls discursos que tingué de llegir en solemnitats literaries especialment los dedicats a la memoria del gran Rey Don Jaume y a la descripció del Empordà, seràn sempre una plena mostra de la extensió de sos conexements y un model de bon estil, de correcció, de propietat y de domini del nostre idioma.

Totes aquestes altes qualitats de Massèn Verdaguer expliquen l'immens prestigi de son nom y la popularitat qu'arribà a tenir sense que l'abandonés ni en sos temps de desgracia. Les delirants ovacions ab qu'era acullit per tot arrèu sols són comparables ab les ab qu'encara avuy es saludat En Guimerà, nostre gran dramàtic, y'ls literats ab aclamacions frenètiques y contínues lo reconexien com a herèu de la lírica catalana.

Y'l poble que veyà en ell al corifèu de sos recorts, de ses tradicions, de ses costums y de ses creencies, aprenia les estrofes, repetia'ls cants y per primera vegada trobava un poeta ben séu, tot séu, que sentia y vivia com ell y qu'ab sa veu ressonant li havia descobert la poderosa sava que bullia encara en ses entranyes y li assegurava sa vida.

Perque En Verdaguer era fill del poble. Sols a ell tingué per mestre, d'ell aprengué les tonades, les rimes de ses cançons, los versos piadosos, les rondalles fantàstiques; ab ell anà als mercats y fires, entonà *Goigs* per les ermites, treballà en sos camps y s'esbargí en ses festes y aplechs tot apropiantse les sentencies de sos aforismes y'l tresor de son vocabulari. Tot ho devia al poble y tot ho tornà al poble convertit miraculosament en Poesia.

Per axò sa popularitat s'ha mantingut ab constant fermesa fins després de mort. Ja poden los novissims poetes *intelectuals* regatejarli mèrits, retrayentli suposades imperfeccions de rima ò alguns descuyts en lo poliment d'estrofes, com si no fossin inevitables en una producció tan copiosa, que, sens fer cas d'aquexes ridícoles minucies, les refilades del rossinyol vigatà seguiràn despertant en los cors les més pures emocions, tot omplintlos de cèliques melodies.

Encara avuy no hi hà català que no sàpiga de memoria alguna de ses composicions, ni músich que no hagi harmonisat alguna de ses posades, ni colegi ahont no's recitin sos versos, ni Orfeo que no'ns commogui ab la fonda lamentació de *L'emigrant*, ni romeria a Montserrat que no saludi a la nostra Verge ab les inspirades cobles de son *Virolay*. Y les cançons d'En Verdaguer ressonen cada dia per les voltes de nostres iglesies y elles acompanyen als fidels en ses pregaries al Altísim en ses comunions, en ses invocacions a Maria y als sants predilectes y fins en sos sufragis pels difunts. Assimilació tan persistent y tan perfecta bé deu ser penyora d'immortalitat.

L'obra de Mossèn Verdaguer ha sigut per lo tant profitosa y feconda. Y no la donava encara per terminada al devallar a la tomba, y des de llavors, si bé restaren sens realisació molts de sos projectes, s'han trobat prous materials per la publicació de noves coleccions, y ara mateix van a veure la llum tres nous volums de composicions pòstumes qu'han de contenir al costat de sos primerenchs assaigs, esboços curiosíssims y poesies de robusta vitalitat qu'encara han de donar noves sorpreses.

Admirèrem, donchs, a Mossèn Cinto com al poeta més representatiu de la nostra època. Recordèrem l'estat en qu'ell trobà la nostra llengua poètica comparantlo, gracies a son esforç, ab l'estat en que ara's troba. Es veritat que Catalunya ha tingut y té molts altres poetes també eminents y meritíssims y qu'axis mateix han laborat en la perfecció de son idioma (retraurèrem no més al gran Mestre Aguiló que'n féu son admirabilíssim Inventari y que fou a la vegada un de nostres autors més inspirats y venerables, jencara no coleccionats!) però En Verdàguer per haver entrat més directament en los públichs, gracies a la difusió de sos escrits, influí més que ningú en aqueixa empresa d'esporgada y purificació.

Y assombra la transformació que li donà. Ell trobà la vareta màgica, qu'ha tingut la virtut de treure de son recó a la espellifada y aborrida *Ventafochs* y de cobrirla ab un vestit de seda y or perque pogués resplendir ab tota sa bellesa en les solemnes festes de les qu'abans era rebutjada.

D'una humil pageseta n'ha fet una princesa.

JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS

LA FONT

*Cantarella de la font
sota l'ombra movedissa,
trobadora del torrent
al qui tornes l'alegria,
y esperança de les flors
que de set se moririen;*

*com me crides, cap al tart,
ab ta veu de cosa viva,
quan el sol es a ponent
y cau l'ayre de marina
y voleyen, cel amunt,
orenetes y falsies!...*

*En l'ardenta xafogor
de la calda del migdia
penso en tu, com el promès
en la noya que t'estima,
com en l'aygua'l nianant,
com el nàufrech en la riba.*

*Que tu ets vida y ets consol
y promesa d'alegries,
abraçada de frescor
receret de pau y vida
ab el cant del gotellar
y ab tes ombres movedisses.*

*Oh, font clara del torrent,
brollador d'aygua fresquivola,
si la set cures del còs
¿la del cor no'm curaries?
El meu cor se mort de set:
com més beu, ay! més beuria.*

*¿Per les penes d'aquest món
- camí llarch, tot plè d'ortigues -
no tindries un remey
que les fes oblidadisses?
Aygua pura del Oblit,
ab quin goig t'engoliria!*

FERRAN AGULLÓ Y VIDAL

PUERILITATS

REFLEXIÓ

Estem de tertulia en la saleta, treballant y conversant, tres o quatre senyores y la meva nebodeta, una nena de cinch anys, de careta de rosa y grans ulls seriosos, de mirada dolçament penetrant. Broda, a la seva manera, un tapetet per la nina. Asseguda en son sillonet de vim, tota pensativa, sembla, a estones, un capet de Madame Vigée-Lebrun, a estones una petita princesa de Reynolds. Li agrada estarse quietona, reposada, hores y hores, en mig dels grans.

De repent, li vénen pessichs al nas y se l'estira extremosament, en un d'aquells rampells estranys que tenen les criatures, fins les que semblen més entenimentades.

Una senyora li diu, alarmada:

—¡Jesús, nena! ¿què fas? ¿No veus que't faràs tornar el nas llarch?

—¡Tant se val!—contesta, ab un exagerat arronsament d'espatlles.

La senyora, a la qual interessien molt les criatures, nos pica l'ullet.

—¿Còm es, axò? Tu, qu'ets tan guapa... ¿Que no t'agrada, ésserho, de guapa?—

La nena té un moviment desdenyós.

—Tant se me'n dona ésser guapa com lletja... com ésser un cuch, com una fulla.

—¡Adéu!— pensem nosaltres,

tot mortificat nostre amor propi de tietes per l'imminencia d'una d'aquelles poca-soltes a que es tan aficionada la canalla.

La senyora fa:

—¡Y ara! ¿què dius?...

—¡Y sí!... ¡Com que també'ns hem de morir!...

Restem tots parats de la sortida, mirantnos furtivament els uns als altres. La primera en reaccionar de la sorpresa, es la senyora qu'ha provocat l'estirabot. Ab desig d'esvahir l'impressió d'aquell pensament, insòlit en un infant, replica, ab veu,—val a dirho,—quelcom insegura:

—¡Oh, morir, morir!... Es clar que s'ha de morir un dia o altre, però no n'hem de passar pochs, d'anys!... De primer s'ha de créixer, s'ha de tornar gran com el papà y la mamà, després vellet com l'avía, y... y...—

No sabent què dir, s'atura... La nena pregunta no més, suauement, sens mirarsela:

—¿Y l'Adelita?—

L'Adelita era una nineta de la conexença, més petita qu'ella, qu'havía mort mesos enrera.

Tothom resta callat... Una impressió freda allarga la cara dels circumstants... La nena torna a clavar l'agulla, *çast, çast...* ab un aplom tranquil de persona major.

VÍCTOR CATALÀ

MESTRE LLUÍS DOMÈNECH Y MONTANER

Com més se parla ò s'escriu del mestre qu'acabèm de tan-
car en la fossa, més tenim d'acusarnos del pecat d'omissió. La
seva capdal personalitat no pot enquibir-se en l'estret límit de
una conversa, ò d'un article; y encara menys si tractessem
d'esbossarne una semblança ò retrat moral. La poligrafia mo-
derna acaba de perdre un dels pochs puntals que l'aguantaven,
y pot ben dir-se que, després de la mort d'En Miquel S. Oliver,
potser tan desconegut com el mateix Domènech y Montaner,
ja ben poca cosa'ns queda, ab referencia als alts valors intelec-
tuals; y no parlo de cultura, ja qu'aquest mot de tant ferlo
servir per tota mena d'extravagancies y concupiscencies, no pot
aplicarse als dos espills d'espiritualitat sobirana més amunt
esmentats.

He dit qu'En Lluís Domènech no era conegut, y cal expli-
carho. La seva erudició era tan extensa, tan ampla, que no era
possible abastarla totduna, donchs cada vegada descobria cay-
res nous. Com un herèu va trobant ab el temps en reconets de
mobles no ben escorcollats, nous recorts del difunt testador:
un joyell, un autògraf, una paperina de dobles d'or..., axís
mateix cada vegada qu'ensopegaveu ab el mestre y la conversa
s'esqueya raure en temes nous, en treyeu totseguit un enfilall
de coses, noves per vosaltres, y que may hauria sospitat que
fos ell qui vos les podia haver dit.

Y axò no sols del temps passat, sinó fins de lo de darrera
hora. Y es qu'estava al corrent de tot lo que's publicava, perque
llegia y llegia... Y no se'l veyia gayre en les Biblioteques, espe-
cialment al Atenèu, perque sacrificava les hores regulars del
menjar, per a quedarshi solet més a pler, y no fer com molts
que s'hi passen hores y no saben lo que han llegit.

Vol dir axò, donchs, en resum, qu'era conegut tan sols
unilateralment. Pochs li conexien totes les variants dels seus
conexements.

Com arquitecte, fou l'admiració de l'Escola de Madrid
quan hi estudiava, per la facilitat de son llapis. En uns exer-
cicis a porta tancada, se compta qu'ell y l'Artur Mélida, (altre
cap de brot), acabaren prest sa tasca y empraren el temps so-
brer, en ajudar als companys perque no's quedassen ressagats.
Y encara més qu'axò, qu'es una bella acció, se li retrèu. En la
mateixa Escola de Madrid hi estudiaven alguns altres catalans:
En Falqués, En Salas, de Tarragona, En Pasqual y Tintorer.
Donchs bé, el primer ò sia'l pobre Falqués, agafà'l tifus en sa

dispesa que quedà desembrassada d'estudiants ben prompte. En Domènech y En Pasqual hi corregueren y cuydaren de dia y nit al malalt, sens volguer alarmar a la familia, com si fos un propi germà. Y axò m'ho havia comptat el company agra-hit: En Falqués; els altres no'n resaren un sol mot.

Es qu'En Domènech era un cor noble y generós, y un seny dreturer a qui treyen de fogó, com se sol dir, les injusticies ò les grolleries de paraula ò d'acció.

Com a mestre, no tenia preu; allargava les explicacions tant com podia y s'anava concentrant en elles fins al punt de que s'oblidava del conjunt per a fixarse ab un ò dos dels dexebls a quins veyá més atents. Y després d'axecada la conferencia, encara al devallar del estrado, seguía en conversa amical axamplant el camp de les seves ensenyances.

La matexa, sinó major, facilitat que tenia ab el llapis a la mà y que li féu crear la munió d'obres de que han vingut plens els diaris, tenia ab la ploma y dexta escrits, a més dels parlaments d'ocasió (Presidencies de Jochs Florals, Atenèu y Societats Catalanistes), altra copia d'originals de Monografies y Conferencies, inèdits tots ells, y que fóra llàstima que cayguessin en oblit. Es clar que la seva ilustració encariria molt la feyna editorial, donchs estan rublerts de croquis y anotacions en llapis, en tinta ò en color, qual reproducció costaria diners llarchs.

Aquestes aficions literaries el portaren a les tasques editorials de la Biblioteca *Arte y Letras* que li ocasionà poch profit, molt de treball y greus contrarietats.

Escrigué y ilustrà en gran part la *Historia del Arte*, per la casa Montaner y Simon, dexant publicats els dos volums primers d'Arquitectura.

Y finalment, dexta l'obra capdal de la seva vida qu'es l'«Ar-morial històrich Català», llorejat ab el premi de vint mil pes-setes en el darrer Concurs Martorell. Per dissort, aquesta obra, acabada en els darrers temps de la seva treballosa vida, no podrà publicarse, perque quan assolí'l premi ja vivia isolat al racés de la llar, acompanyant les tristes hores de la malaltia de sa cara companyona, a qui estimava ab tota l'ànima.

No ha pogut veure abans de morir, acabarse l'Hospital de Sant Pau, ni construhirse'l sumptuós monument al gran rey Jaume I, el Conqueridor, en la Seu tarragonina, perque entre unes coses y altres, corre perill aquest darrer fruyt del séu talent, de quedarse pintat damunt del paper.

L'home polítich que hi havia dintre d'ell se féu llohar sempre per la seva austeritat. Els séus ideals de tota la vida per a l'engrandiment de Catalunya, no dexaren may la ratlla dreta, y si a voltes s'embranchava per viarany ahont corria perill d'haver de claudicar, els dexava tot seguit, per tornar a empendre serenament y calmosa la via que s'havia traçat des del començament de la seva actuació. Es massa aviat ara per judicar la seva personalitat com a patriota. L'història necessita per ésser verídica y justiciera, la boyra del temps, el filtre dels apassionaments per a recollirne'l preuat extret, la síntesi d'una vida ja lliure de les humanes embestides dels contemporanis.

Un dia ò altre's farà justícia a la llegitimitat de ses aspiracions y de ses obres. Tan vehines eren abdues que totes les acadèmies més representatives li havien, de bon grat, ofert seient, que la seva excessiva modestia li havia privat d'ocupar. Fins y tot seguí als escons del Parlament espanyol, en dies de proba; en aquells temps en que la veu arborada del Doctor Robert, portava a Madrid els afanys autonòmichs de Catalunya.

Descansi en pau el lluytador de les bones causes. Sa vida y sa mort foren agitates. Els darrers moments, encara tingué d'ésser torturat per disputar a la mort la seva presa.

¡Gloria al mestre, al artista y al home honrat!

BONAVENTURA BASSEGODA

FLOR DE VANO

A Maria Sedó

*La nena s'ha fet gran. Rica morena
té l'ànima ferida;
l'amor li ha dit:—Ets una rosa plena
y'l teu perfum m'ubriaga la vida.—*

*Ella mig riu y ell plè de galania
segueix arran d'orella:
—El qu'ara't dich, per sempre t'ho diria...—
Y ella respon:—Tu'm fas posar vermella...—*

*No tinguèu por! Per taparse la cara
sé d'un vano florit que'l cor alenta.
Aquí'l teniu. Si'l féu servir des d'ara
encendrèu més el foc, venta que venta.*

JOAN M. GUASCH

LOS JOCHS FLORALS

(Fragment del Discurs Presidencial del 1895
acomodat ab lleugeres variants de lèxich)

Los Jochs Florals han d'esser una festa de la terra ò d'exar d'existir. Y mólt hauria de cambiar lo nostre públich per a que, ab la desaparició d'aquesta festa, no s'extingís, faltada d'atmòsfera, la nova literatura catalana a la que ha donat robusta vida y de que tots n'estam orgullosos.

Convertiu aquesta sala en lo més perfecte y avançat laborator de les lletres; façau que sense entusiastes esclats ni més aspiració que l'art per l'art, s'afinen y purifiquen en aquesta festa les formes literaries més escullides y de moda més nova; cambièu la trilogia del nostre lema en lo d'una academia, tan nèt, fixo y esplèndit com vulgau, y ben aviat los qui constituhim lo públich, jo'l primer, respectant y admirant les vostres obres, trobarem que res tenim que fer en aquest lloch. Desapareixerà l'alegra y entusiasta expansió de color y de bella juvenesa qu'engarlanda aquestes galeries y matisa aquesta multitut, y ben prompte aquesta institució tan discutida y encara tan viva avuy, la podrèu recloure olvidada y mística en l'últim recambró d'algun rònech edifici que us abandone l'Administració pública.

No tenim ni'l dret de cambiarli son caràcter. Ella axís fou creada per una altra generació. Per defalliments, per impotencia ò escepticisme, ò per interessada apostasia nostra, no tenim lo dret de negar al jovent, qui puja, l'aygua pura que pot regenerarlo. Aquí també veniem nosaltres en la primera joventut a escoltar ab religiosa efusió la paraula de nostres mestres, relacions d'anyorades glories del passat, vagues però lluminoses esperances de glories venidores, qu'en mig del general decaïment y escepticisme exaltaven nostra ànima, y aquí juravem fervent fidelitat a nostra terra y'ns prometièim donarli, ab tot nostre sér, nova vida y prosperitat y força..... Y mólt dels qui allavors ab mi s'acollaven en exes portes, devegades sense disposar ni del senzill medi d'entrarhi, han pujat després exes grades ab lo dret dels mestres, y des d'aquest lloch han proclamat ab inspirat pensament l'alta de la patrla, y les seves obres, prenent des d'aquí volada, han passat l'Ebre y'l Pirinèu, y han donat consideració y gloria a Catalunya.

La laboriosa Catalunya, com nos diuen per aquí fóra ab elogi qual intenció no aghim; aquestes províncies de mitjanies treballadores y aplicades, com dirien si la innata finura'ls dexàs parlar

clar; aquesta terra que, des de que adoptà en alta literatura altra llengua com a medi d'expressió, no havia produhit en quatre segles més que alguns pensadors y ben pocs escriptors, correctes potser alguns, però cap qui brillàs ab lo màgich prestigi de la inspiració encarnada en bell estil y en forma propia y pura, baix la senyera que'ns presideix ha produhit ara, en un terç de segle, la variadíssima cohort d'escriptors quals obres passaràn a la memoria de les generacions venidores com les del segle d'or de les lletres d'un poble artístich y genialment caracterisat.

No ha sigut la obra, efimera revivalla d'arqueològiques formes y usos, com deyen sos primers detractors, y no es ara descolorida imitació d'estrangeres escoles modernes. Estudiosos del moviment general de les lletres actuals, y més encara de les passades èpoques clàssiques, en mig de les qualitats natives de nostres poetes, llampeguen a voltes los pensaments dels genis del Nort il·luminant ab instantànea cruesa'ls abims de l'ànima humana ò disfumantse en les vaporoses imatges de ses balades. Evoquen lo plàcit ò feréstech himne de la naturalesa, per alçar-se al mig d'ella a una existencia superior ab la mística efusió d'altres èpoques de fè viva; se mouen lliurement baix la folgada y magestuosa vestidura horaciana; esculpexen les grandioses y pures formes gregues; solquen ab la daurada rella virgiliana'l soleyat terror, ò claven en l'ànima la fina y verinosa espina de la moderna poesia sugestiva. Mes tots plegats tenen de nostre caràcter y de l'antiga y popular poesia catalana'l viu sentiment de la naturalesa, la passió fonda y concentrada ab expressió breu y gràficament enèrgica, y l'estudi meditat dels assumptes y de la escriptura que a la composició deuen donarse.

Si'l mateix sanítos impuls, que ha avivat la literatura nostra, alenàs a totes les manifestacions del geni català; si, com a egoistes escèptichs, ò indiferents, no'ns dexassem portar a remolch d'organismes decrepits, qui caminen a ben certa ruina, no'ns trobariem, com avuy, quasi escloits del concert dels pobles moderns en l'obra de la civilisació general.

† LLUÍS DOMÈNECH Y MONTANER

FOLKLORE

«ORATIO DE MAL DE CAXALS»

«Petrus sedebat super Petram Marmoream habens Malum in Mollaribus: superveniens que Dominus Jesus,—Petrus quid habes?—Domine, malum in Mollaribus:—Dixit ey Jesus:—Si est vermis, moriatur; si est dolor, anferatur.—Dixit Petrus ad Jesum:—Domine, ille homo qui dixit super hæc verba, non habebit malum in mollaribus.—Fiat Petrus sicut petisti.—Et sanatus est Petrus in illa hora: † Pater est Pax † Filius est Vita † Spiritus Sanctus est Remedium † Amen.

Un pater noster y una Ave Maria». (1)

JOSEPH M.ª ROCA

(1) Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell en un quadern de darrers del segle XVII.

SUPERSTICIONS

A Camarasa (provincia de Lleyda) diuen que «la nit de Sant Silvestre les bruxes ballen dins del forn y cada any ne fan una» (una malifeta). Per axò, en aquesta nit, es bo de senyar tres vegades el coxí de dormir.

(Cal advertir qu'a Camarasa no més hi hà un forn, ahont tota la gent hi va a coure'ls pans.)

MERCÈ VENTOSA DE MARCA

PRÀCTICA SUPERSTICIOSA

Quan una dòna veu a un'altra que's creu qu'es una bruja, posa la mà dreta sota'l davantal, ficant el dit gros entre l'índex y'l del mig, es a dir, fent la creu y clouent el puny, y diu:—La figa y la flor.

MOSSÈN XAVIER FOSSAS

(Anotat a Alberola).

PARODIES D'ORACIONS

Els advocats al ficarse al llit, diuen:

—De lluny vinguin;
diners portin;
toçuts siguin;
que no s'avinguin.
Amén Jesús.

(General).

NOTES D'ARXIU

DECRET DE VISITA

«Nos Andréu Valiellas pre. en S. T. Dr. Rr. de la Pal. Iga. de St. Martí de Joval Exeminador synodal y visitador Gl. per lo Ilm. y Rsm. Sr. Don Fr. Francisco Dorda per la gracia de Deu y de la Sta. Sede Apostòlica Bisbe de Solsona del Consell de sa Magestat Comissari Gl. Apostòlich de la Sta. Crusada etc. als amats en Christo Pares Sacerdots residents en la vila de Torà salut en lo Sr. Sabreu com nos atenenent que lo St. Sacrifici de la Missa se deu celebrar no solament mentis puritate ac tremore, sino també non pollutis manibus nec ore venenato ac sutio manam que dinguin sacerdot resident en dita vila se atrevesque a mastegar, ni fumar tabaco antes de dir Missa, ni una hora després de celebrada en pena de 3 ll. y en subsidi de Exo. y pera que lo present nostre mandato tingue valor, firmesa y permanencia interposam en ell nostra autoritat y decret y volem que inseratur et consuetur en un dels llibres de la Rt. Comunitat y publicat aquest en presencia de tots los comunitaris de dita vila pera que sie mes notori y no puguin allegar ignorancia volem y manam que per lo Rnt. Rr. ne sie extreta copia y aquella fixada dins la segrestia de dita Pal. Iga. Dat en la vila de Torà en acte de visita als 30 de Maig del any 1713.

.S. Valiellas Visitador.

De manament de dit Sr. Visitador Domingo Valiellas pre. Rr. de Oden y Secretari.»

Per la copia,
XAVIER BOSCH, PBRE.

(Arxiu de la Rnt. Comunitat de Pbres. de Torà.—P. III.)

LOS NOSTRES FOLLETINS

Al dedicar per complet los d'aquest any als tres llibres nous de Mossèn Jacinto Verdaguer, queda pendent la conclusió de la novela ALICIA d'En Joseph Pin y Soler ocupant vint y quatre planes que, junt ab les cobertes, repartirèm gratuïtament als nostres subscriptors de 1923.

ENQUADERNACIÓ

Com de costum, tenim a disposició dels nostres abonats volums del any passat d'aquesta Revista enquaderats que poden canviar pels números corresponents en bon estat de conservació, mitjançant el preu reduhit de Ptes. 2'40.

Imp. La Renaxensa. Barcelona.